

Model Evaluation of Marital Covert Aggression Based on Forgiveness and Close Experience Relationships with the Mediating Role of Perceived Stress in Married Women

Bahereh Samin¹ , Noshin Taghinezhad² , Esmail Asadpour³

1. PhD student, Department of Psychology, Faculty of Psychology, BA. C., Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

2. Department of Psychology, Faculty of Psychology, BA. C., Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

3. Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

Corresponding Author: Noshin Taghinezhad

E-mail: nooshin.taghinejad@iauba.ac.ir

Received: 09 August 2025

Revised: 06 December 2025

Accepted: 12 December 2025

Published: 21 May 2026

Citation: Samin, B., Taghinezhad, N., & Asadpour, E. (2026). Model Evaluation of Marital Covert Aggression Based on Forgiveness and Close Experience Relationships with the Mediating Role of Perceived Stress in Married Women. *Journal of Modern Psychological Researches*, 21(81), 56-70. DOI: [10.22034/jmpr.2025.68346.6744](https://doi.org/10.22034/jmpr.2025.68346.6744)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Marriage and family are considered to be the most fundamental social institutions that play an important role in the mental and social health of individuals (Lee & Yoon, 2023). The couple's relationship, as the core of the family, is formed based on emotional, cognitive, and behavioral interactions, and its quality can have profound effects on the mental health and life satisfaction of spouses (Chung et al., 2023). In the meantime, the way in which marital conflicts are managed and the ways in which emotions are expressed are among the factors that can determine the stability or instability of these relationships (Pillsworth et al., 2023). One of the behaviors that affects the dynamics of couples' relationships is marital covert aggression (Mikaeli and Ebadi, 2022).

Marital covert aggression is one of the complex dimensions of interpersonal conflicts in marital relationships that can indirectly and subtly affect the dynamics of the relationship (Karimi, Ahmadi, & Zahrakar, 2019). One of the variables associated with the occurrence of aggressive behaviors in marital relationships is forgiveness (Izadi, Rezapour Mirsaleh, & Choob Foroshzadeh, 2022). Researchers have shown that forgiveness has the potential to break the link between negative emotions and psychological aggression, as it requires a conscious decision to let go of anger and negative emotions and a positive social response to the offender (Li et al., 2024).

Experience of close relationships is another variable that can play a role in the formation or reduction of hidden aggression in marital relationships. Based on this,

the results of the research of Siadat et al. (2023), Hasim et al. (2023), and Shida et al. (2024) indicate that the experience of close relationships, with its two dimensions of avoidant and anxious attachment, can be an effective predictor of the destruction of marital relationships, emotional divorce, and the occurrence of aggression in couples. In the field of marital issues, Heydari et al. (2021), Dargahi et al. (2024), and Lev-Ari et al. (2024) showed that there is a significant relationship between differentiation and marital conflict and the formation of covert and overt marital aggression.

Among other variables that can play a role in the emergence of aggression in couples' relationships, is perceived stress (Sarno et al., 2023). As Wilson et al. (2024) have shown, perceived stress can disrupt individuals' cognitive and psychological order, reduce their problem-solving ability in critical and challenging situations, and cause them to experience higher levels of marital conflict and aggression. Married women who experience high levels of stress may use covert aggression as a defensive strategy to manage conflicts due to psychological and emotional pressures (Sarno et al., 2023). According to this, the aim of the present study was the structural model of marital covert aggression based on forgiveness and close experience relationships (avoidant and anxious attachment) with the mediating role of perceived stress in married women.

Method

This is applied research and the research method was correlational using structural equation modeling (SEM). The statistical population of this study included married women referring to counseling centers in Tehran in 2024. Among the statistical population, 338 people were selected by convenience sampling method. The research

tools included Marital Covert Aggression Questionnaire (MCAQ; Nelson, Carroll, 2006), Forgiveness Questionnaire (FQ; Rye et al., 2001), Experience in Close Relationship Questionnaire (ECRQ; Brenner et al., 1998) and Perceived Stress Questionnaire (PSQ; Cohen, Kamarck, Mermelstein, 1983). The data analysis was conducted through structural equations modeling via SPSS and Amos versions 23. The reason for using the structural equation modeling method is that in this research, the researcher sought to evaluate the mediating effect of perceived stress in the relationship between forgiveness and close experience relationships and marital covert aggression.

Results

The results showed that the structural model of the research fits the collected data. The results also showed that the total path coefficient (sum of direct and indirect path coefficients) between forgiveness and marital covert aggression ($p=0.004$, $\beta=-0.192$) and perceived stress ($p=0.001$, $\beta=-0.19$) was negative and significant. In addition, the path coefficient between perceived stress and marital covert aggression ($p=0.001$, $\beta=0.326$) was positive and significant. Another finding was that the total path coefficient (sum of direct and indirect path coefficients) between the experience of close relationships (avoidant attachment) and marital covert aggression ($p=0.001$, $\beta=0.254$) and perceived stress ($p=0.001$, $\beta=0.185$) was positive and significant. The results also indicated that the total path coefficient (sum of direct and indirect path coefficients) between the experience of close relationships (anxious attachment) with marital covert aggression ($p=0.001$, $\beta=0.274$) and perceived stress ($p=0.001$, $\beta=0.272$) was positive and significant. Finally, the results showed that the indirect path coefficient between forgiveness, avoidant attachment, anxious attachment and marital covert aggression was significant.

Table 1. Path Coefficients in the Structural Model

Path coefficients	b	S.E.	β	p
Forgiveness → Perceived stress	-0.327	0.151	-0.19	0.004
experience of close relationships (avoidant attachment) → Perceived stress	0.172	0.04	0.185	0.002
experience of close relationships (anxious attachment) → Perceived stress	0.162	0.045	0.272	0.001
Perceived stress → marital covert aggression	0.18	0.058	0.326	0.001
direct path coefficient of forgiveness → marital covert aggression	-0.08	0.034	-0.224	0.008
indirect path coefficient of forgiveness → marital covert aggression	-0.112	0.027	-0.152	0.001
total path coefficient of forgiveness → marital covert aggression	-0.154	0.035	-0.192	0.001
direct path coefficient of forgiveness of experience of close relationships (avoidant attachment) → marital covert aggression	0.127	0.053	0.185	0.01
indirect path coefficient of forgiveness experience of close relationships (avoidant attachment) → marital covert aggression	0.063	0.02	0.187	0.001

total path coefficient of forgiveness experience of close relationships (avoidant attachment) → marital covert aggression	0.082	0.027	0.254	0.001
direct path coefficient of forgiveness of experience of close relationships (anxious attachment) → marital covert aggression	0.127	0.053	0.185	0.01
indirect path coefficient of forgiveness experience of close relationships (anxious attachment) → marital covert aggression	0.112	0.029	0.152	0.001
total path coefficient of forgiveness experience of close relationships (anxious attachment) → marital covert aggression	0.106	0.035	0.274	0.001

Discussion

In explaining the effect of forgiveness on marital aggression and perceived stress, it can be said that forgiveness refers to the release of anger and the desire for revenge in response to offenses. In marital relationships, forgiveness can reduce the negative effects of marital aggression by strengthening emotional resilience and reducing perceived stress (Körner, Schütz, & Fincham, 2022). It can also be said that married women who are less able to forgive or do not apply forgiveness properly in their marital relationships may face more problems in hidden and destructive communications in their marital life. Accordingly, forgiveness acts as an important factor in reducing hidden aggression and strengthening marital relationships. When couples are able to forgive, they can escape the traps of hidden aggression such as damaging social image and emotional withdrawal and improve their relationships. Additionally, research has shown that reducing aggression through forgiveness can have positive effects on interpersonal relationships in other contexts as well (Ermer et al., 2022). Forgiveness allows individuals to release resentment and the negative emotional burden of marital problems and perceive less relationship stress.

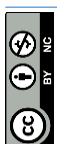
In explaining the effect of avoidant and anxious attachment styles on perceived stress and covert marital aggression, it can be said that attachment styles play a fundamental role in shaping how individuals experience and respond to stress. According to Shida et al. (2024), individuals with an anxious attachment style may be sensitive to signs of rejection or neglect, which can increase their sensitivity to subtle forms of aggression

from their spouse. In contrast, individuals with avoidant attachment may emotionally distance themselves in response to their spouse's aggression and, as a result, underreport or ignore covert aggression, while experiencing more stress (Mikulincer & Shaver, 2019). On the other hand, insecure attachment styles, which include anxiety and avoidance of intimacy, can reduce healthy communication and lead to aggressive behaviors such as covert aggression in marital relationships. As insecure attachment can affect the quality of marital relationships through its influence on covert aggression.

In explaining the mediating role of perceived stress, it can also be stated that, perceived stress, as a subjective and individual experience, refers to how an individual evaluates pressures, threats, and uncertainties in life situations. Stress is perceived when an individual feels that the demands and challenges are beyond their abilities and psychological resources. This reflects individual differences in how they evaluate and process similar situations; in other words, perceived stress depends on how the individual interprets and evaluates the situation rather than on the objective characteristics of the situation (Meng et al., 2025). Therefore, based on the characteristics of perceived stress, it can be said that this variable is positively and significantly related to marital covert aggression. When perceived stress increases in an individual, the likelihood of using aggressive behaviors to cope with this stress increases. This relationship is especially visible in married women, where daily life stresses can directly affect the quality of marital relationships and cause the emergence of aggressive behaviors. Therefore, managing perceived stress and improving coping skills can be effective strategies for reducing aggression and improving marital relationships.

KEYWORDS

marital covert aggression, close experience relationships, married women, perceived stress

فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی

journal homepage: <https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/>

مدل‌یابی پرخاشگری پنهان زناشویی بر اساس بخشش و تجربه روابط نزدیک با نقش میانجی‌گری استرس ادراک‌شده در زنان متأهل

باهره ثمین^۱ ID، نوشین تقی نژاد^۲ ID، اسماعیل اسدیپور^۳ ID

۱. دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی، واحد بندر عباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر عباس، ایران

۲. گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی، واحد بندر عباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر عباس، ایران

۳. گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

نویسنده مسئول: نوشین تقی نژاد
رایانامه: nooshin.taghinejad@iauba.ac.ir

استاددهی: ثمین، باهره؛ تقی نژاد، نوشین و اسدیپور، اسماعیل (۱۴۰۵). مدل‌یابی

پرخاشگری پنهان زناشویی بر اساس بخشش و تجربه روابط نزدیک با نقش

میانجی‌گری استرس ادراک‌شده در زنان متأهل. فصلنامه پژوهش‌های نوین

روانشناختی، ۲۱(۸۱)، ۵۶-۷۰. DOI:

[10.22034/jmpr.2025.68346.6744](https://doi.org/10.22034/jmpr.2025.68346.6744)

* این مقاله برگرفته از رساله دکتری ثمین باهره می‌باشد.

تاریخ دریافت: ۱۸ مرداد ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۵ آذر ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش: ۲۱ آذر ۱۴۰۴

تاریخ انتشار: ۳۱ اردیبهشت ۱۴۰۵

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

استرس ادراک‌شده،

پرخاشگری پنهان زناشویی،

بخشش، تجربه روابط

نزدیک، زنان متأهل

هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی پرخاشگری پنهان زناشویی بر اساس بخشش و تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی و اضطرابی) با نقش میانجی استرس ادراک‌شده در زنان متأهل بود. پژوهش از نوع کاربردی و روش پژوهش همبستگی به شیوه مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش، شامل زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران در سال ۱۴۰۳ بود. از بین جامعه آماری ۳۳۸ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه پرخاشگری پنهان رابطه‌ای (MCAQ)، پرسشنامه بخشش (FQ)، پرسشنامه تجربه روابط نزدیک (ECRQ) و پرسشنامه استرس ادراک‌شده (PSQ) بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری، به وسیله نرم‌افزار SPSS و Amos ویرایش ۲۳ صورت گرفت. نتایج نشان داد که مدل ساختاری پژوهش با داده‌های گردآوری شده برازش دارد. همچنین نتایج نشان داد ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) بین بخشش با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0.192, p = 0.001$) و استرس ادراک‌شده ($\beta = -0.19, p = 0.001$) منفی و معنادار بود. علاوه بر این ضریب مسیر بین استرس ادراک‌شده با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0.326, p = 0.001$) مثبت و معنادار بود. یافته دیگر این بود که ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0.254, p = 0.001$) و استرس ادراک‌شده ($\beta = -0.185, p = 0.001$) مثبت و معنادار است. همچنین نتایج بیانگر آن بود که ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = 0.274, p = 0.001$) و استرس ادراک‌شده ($\beta = 0.272, p = 0.001$) مثبت و معنادار است. در نهایت نتایج نشان داد ضریب مسیر غیرمستقیم بین بخشش، دلبستگی اجتنابی، دلبستگی اضطرابی با پرخاشگری پنهان زناشویی معنادار بود. بر این اساس چنین نتیجه‌گیری شد که استرس ادراک‌شده به صورت معنادار رابطه بین بخشش، دلبستگی اجتنابی، دلبستگی اضطرابی با پرخاشگری پنهان زناشویی در زنان متأهل را میانجی‌گری می‌کند. باتوجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت استرس نقش مخرب در ایجاد پرخاشگری پنهان زناشویی همچنین تخریب روابط زناشویی دارد. بر این اساس می‌توان با بکارگیری درمان‌های روان‌شناختی مناسب و با کاهش استرس ادراک‌شده زنان، از میزان آسیب‌های زناشویی آنان کاست.

مقدمه

سازش‌نیافته و درک پایین از موقعیت‌های بین‌فردی و در نتیجه کمتر پذیرفته شدن نزد همسر است (جمشاد و داوری، ۱۴۰۱).

یکی از متغیرهای مرتبط با بروز رفتارهای پرخاصگرانه در روابط زناشویی، بخشش^{۱۲} است (ایزدی و همکاران، ۱۴۰۱). محققان نشان داده‌اند که بخشش، این پتانسیل را دارد که پیوند بین احساسات منفی و پرخاصگری روانی را قطع کند، زیرا مستلزم تصمیم‌گیری آگاهانه برای رها کردن خشم و احساسات منفی و پاسخ مثبت اجتماعی به متخلف است (لی^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۴). چنانکه کرنر^{۱۴} و همکاران (۲۰۲۲)، ارمر^{۱۵} و همکاران (۲۰۲۲)، کالتا و یاشکیویتس^{۱۶} (۲۰۲۴) و پارکینسون^{۱۷} و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده‌اند که بخشش قادر است ضمن افزایش رضایت زناشویی، آسیب‌های ارتباطی آنان را کاهش دهد. بخشش، انگیزشی آگاهانه و ارادی است که سبب کاهش کناره‌گیری، خشم و انتقام در قبال فرد خطاکار می‌شود، احساسات مثبت را افزایش می‌دهد و جایگزین احساسات منفی می‌کند (کالتا و یاشکیویتس، ۲۰۲۴). بخشش، میلی درونی است که افراد را به سوی بازداري از پاسخ‌های ناخوشایند ارتباطی و انجام رفتار مثبت نسبت به کسی که به طور منفی با آن‌ها رفتار کرده متمایل می‌سازد. همچنین بخشش، فرایندی مرحله‌ای برای از بین بردن خشم و ایجاد امید دوباره می‌باشد (ارمر و همکاران، ۲۰۲۲). بخشودگی بعد عاطفی روابط زوجین را هدف قرار می‌دهد. بنابراین، فراهم کردن فضا و شرایطی که بدون هیچ تهدیدی و با همراه توجه مثبت غیرمشروط زمینه را برای بیان احساسات فروخورده، خشم و رنجش فرد از زوج خود فراهم کند، می‌تواند زمینه را برای ایجاد فضای مناسب و گذشت او در برابر قصور همسر فراهم کند. از این طریق افراد به این نتیجه می‌رسند که انتقام و کینه‌توزی بی‌فایده است و این مرحله آغاز ترمیم روابط مخدوش شده است (پارکینسون و همکاران، ۲۰۲۴). از آنجایی که هدف بخشش کاهش افکار، احساسات و رفتارهای منفی ناشی از آسیب‌های بین‌فردی است، محققان، متخصصان و سیاست‌گذارانی که علاقه‌مند به ارتقای رفاه افراد هستند، به طور فزاینده‌ای به مزایای سلامتی این عمل علاقه‌مند هستند (لی و همکاران، ۲۰۲۴).

تجربه روابط نزدیک^{۱۸} دیگر متغیری است که می‌تواند در شکل‌گیری یا کاهش پرخاصگری پنهان در روابط زناشویی نقش داشته باشد (مجلع‌نژاد، ۱۴۰۱). نظریهٔ دلبستگی^{۱۹} نشان می‌دهد که کیفیت روابط اولیه و سبک‌های دلبستگی فرد، نحوهٔ تعامل او در روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (میکولینسر و شیور^{۲۰}، ۲۰۱۶). بر همین مبنا نتایج پژوهش خسروی و همکاران (۱۴۰۰)، سیادت و همکاران (۲۰۲۳)، هاسیم^{۲۱} و همکاران (۲۰۲۳) و شیدا و همکاران (۲۰۲۴) بیانگر آن است که تجربه روابط نزدیک با دارا

ازدواج یکی از مهم‌ترین رسم‌های اجتماعی است که همواره برای دستیابی به نیازهای عاطفی افراد موردتوجه بوده و رابطه‌ای است ارادی و آگاهانه که به‌عنوان انتخاب آگاهانه همسر معنا می‌شود. به‌طور کلی، کیفیت بالای ازدواج با سلامت جسمی و روانی مرتبط است و سطوح بالاتری از موفقیت و کاهش مشکلات رفتاری در خانواده‌ها را به همراه می‌آورد (لی و یون^۱، ۲۰۲۳). هرچند ازدواج به عنوان یکی از مقدس‌ترین پیوند انسانی، عاملی اساسی در ارتقاء سلامت جسمی و روانی افراد به شمار می‌رود، با این حال، گاه عدم مراقبت از ازدواج و غفلت از نیازهای آن می‌تواند ازدواج را با شکست مواجه کرده و سبب بروز تعارض زناشویی و پیامدهای منفی همچون طلاق در خانواده شود (چانگ^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). مطالعات نشان داده‌اند که مقابله ناکافی با تعارض زناشویی معمولاً به خصومت، پرخاصگری، فاصله گرفتن و ناراضیاتی منجر می‌شود و می‌تواند پیامدهایی همچون کاهش سلامت جسمانی و روانی زوجین را به همراه داشته باشد (موور^۳، ۲۰۲۰؛ چوی و مارکس^۴، ۲۰۱۸). در این میان، نحوه مدیریت تعارضات زناشویی^۵ و شیوه‌های بیان هیجانات، از جمله عواملی هستند که می‌توانند پایداری یا تزلزل این روابط را تعیین کنند (پیلزورث^۶ و همکاران، ۲۰۲۳).

یکی از رفتارهایی که به‌طور نامحسوس اما تأثیرگذار بر پویایی روابط زوجین تأثیر می‌گذارد، پرخاصگری پنهان زناشویی^۷ است (میکائیلی و عبادی، ۱۴۰۱). پرخاصگری پنهان زناشویی یکی از ابعاد پیچیده تعارضات بین فردی در روابط زناشویی است که می‌تواند به‌صورت غیرمستقیم و ظریف، پویایی‌های رابطه را تحت تأثیر قرار دهد (کریمی و همکاران، ۱۳۹۸). برخلاف پرخاصگری آشکار^۸ که به‌طور مستقیم از طریق رفتارهایی همچون فریاد زدن یا درگیری‌های فیزیکی بروز می‌یابد، پرخاصگری پنهان شامل رفتارهایی مانند سکوت معنادار^۹، اجتناب، کنایه‌زدن و بی‌تفاوتی عاطفی^{۱۰} است که می‌تواند به‌مرور زمان باعث فرسودگی عاطفی و کاهش کیفیت رابطه شود (پینتو^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۵). این نوع پرخاصگری در روابط زناشویی اغلب به دلیل ناتوانی در ابراز مستقیم هیجانات یا اختلافات رخ می‌دهد و ممکن است پیامدهای منفی طولانی‌مدتی بر رضایت زناشویی داشته باشد (حمیدی کیان و همکاران، ۲۰۲۱). پرخاصگری پنهان در روابط زناشویی دربرگیرنده اعمالی است که در رابطه دونفره زن و شوهر به کار گرفته می‌شود، که به همسر آسیب می‌رساند و مشتمل بر دو مؤلفه کناره‌گیری عاطفی و خراب کردن وجهه اجتماعی هست (امینی و همکاران، ۱۴۰۲). رفتار پرخاصگرانه پنهان در روابط زناشویی، زمینه‌ای برای رشد و گسترش رفتارهای اجتماعی

12. forgiveness

13. Li

14. Körner, Schütz, Fincham

15. Ermer

16. Kaleta, Jaśkiewicz

17. Parkinson

18. Close Relationship Experience

19. Attachment Theory

20. Mikulincer, Shaver

21. Hasim

1. Lee & Yoon

2. Chung

3. Moore

4. Choi & Marks

5. Marital Conflicts Management

6. Pillsworth

7. Marital Covert Aggression

8. Overt Aggression

9. Meaningful Silence

10. Emotional Indifference

11. Pinto et al.

بدتر شدن تعامل زناشویی مرتبط است. به طوری که تحت تأثیر استرس، تعاملات مثبت زوج‌ها (به عنوان مثال گوش دادن فعال، علاقه و همدلی) کاهش می‌یابد و رفتارهای منفی آنها (مانند انتقاد، تحقیر و جنگ‌طلبی) به طور قابل توجه افزایش می‌یابد (عباسی و همکاران، ۱۳۹۸).

در ضرورت انجام این پژوهش می‌توان بیان نمود، پژوهش‌های پیشین به‌خوبی نشان داده‌اند که پرخاشگری پنهان زناشویی، به‌عنوان شکلی نامحسوس اما مخرب از تعارض، تأثیرات عمیقی بر کیفیت روابط و سلامت روانی زوجین دارد. با این وجود، تمرکز غالب مطالعات بر پرخاشگری آشکار بوده و نقش متغیرهای محافظتی همچون بخشش و الگوهای ارتباطی عمیق در تعدیل این پدیده کمتر مورد کنکاش قرار گرفته است. از سوی دیگر، اگرچه ارتباط مستقیم عوامل روان‌شناختی با پرخاشگری مورد تأیید است، اما سازوکارهای میانجی این ارتباط، به ویژه نقش استرس ادراک‌شده به‌عنوان حلقه اتصال بین تجارب عاطفی و بروز رفتارهای پرخاشگرانه غیرمستقیم، به اندازه کافی در بافت روابط زناشویی زنان بررسی نشده است. این خلاء نشان می‌دهد که چگونه ممکن است ناتوانی در بخشش و تجارب منفی در روابط صمیمی، از طریق افزایش سطوح استرس درک‌شده، به شکل‌گیری و تداوم رفتارهای پرخاشگرانه پنهان منجر شود. بنابراین، مدل‌یابی حاضر با تلفیق این متغیرها در قالب یک الگوی علی، در پی پرکردن این شکاف دانشی و ارائه درکی جامع‌تر از فرایندهای روانی زیربنایی پرخاشگری پنهان است، که می‌تواند مبنایی برای طراحی مداخلات دقیق‌تر در حیطه درمان زوجین باشد. با توجه به مطالب بیان شده، به منظور ارائه هرچه بهتر خدمات و شناسایی ارتباط بین پرخاشگری پنهان زناشویی و بخشش و تجربه روابط نزدیک با نقش میانجی استرس ادراک‌شده در زنان متأهل، انجام این پژوهش می‌تواند خلأ تحقیقاتی موضوع را نیز پر نماید. به همین دلیل انجام پژوهشی که در آن نقش میانجی‌گری استرس ادراک‌شده در ارتباط بین پرخاشگری پنهان زناشویی و بخشش و تجربه روابط نزدیک مورد بررسی قرار گیرد دارای اهمیت بوده و لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

روش

پژوهش از نوع کاربردی و روش پژوهش همبستگی به شیوه مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش، شامل زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران در سال ۱۴۰۳ بود. از بین جامعه آماری ۳۵۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. از آنجایی که روش‌شناسی مدل معادلات ساختاری، تا حدود زیادی با برخی از جنبه‌های رگرسیون چندمتغیری شباهت دارد، می‌توان از اصول تعیین حجم نمونه در تحلیل رگرسیون چندمتغیری برای تعیین حجم نمونه در مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده نمود. در تحلیل رگرسیون چندمتغیری نسبت تعداد نمونه (مشاهدات) به متغیرهای مستقل نباید از ۱۰ کمتر باشد. در غیر این صورت

بودن دو بعد دلبستگی اجتنابی^۱ و اضطرابی^۲ می‌تواند پیش‌بین موثری در تخریب روابط زناشویی، طلاق عاطفی و بروز پرخاشگری زوجین باشد. افرادی که تجربه روابط نزدیکی ایمن‌تری دارند، معمولاً راهبردهای سالم‌تری برای مدیریت تعارضات زناشویی به کار می‌گیرند، در حالی که سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی می‌توانند فرد را به سمت استفاده از پرخاشگری پنهان سوق دهند (شیدا و همکاران، ۲۰۲۴). برخی از پژوهشگران نشان داده‌اند که تجربه روابط نزدیک یا دلبستگی به عنوان مکانیزم تنظیم هجان عمل می‌کند و می‌توان انتظار داشت که با هیجانی مانند پرخاشگری، در ارتباط باشد (خزاعی و همکاران، ۱۴۰۰). رفتارهای دلبستگی در روابط زناشویی برای پیوند ایمن، رضایت و پایداری رابطه مهم هستند. بالبی، دسترسی‌پذیری و پاسخگویی را به عنوان رفتارهای کلیدی در روابط به ویژه زندگی زناشویی توصیف می‌کند که حالت امنیت و با اضطراب و پریشانی فرد را به میزان زیادی تعیین می‌کند. وقتی تقاضاهایی برای نزدیکی و ارتباط وجود دارد و این تقاضاها به شیوه‌ای آرام‌بخش توسط دیگری پاسخ داده شوند، منجر به رخدادهای پیونددهنده‌ای می‌شود که از آن تحت عنوان همدم طلبی یاد شده است که سومین نشانگر دلبستگی است (مجله‌نژاد، ۱۴۰۱).

از جمله متغیرهای دیگری که می‌تواند در بروز پرخاشگری در روابط زوجین نقش داشته باشد، استرس ادراک‌شده^۳ است (سارنو^۴ و همکاران، ۲۰۲۳). چنانکه پنهانی‌فر و همکاران (۱۴۰۱)، عباسی و همکاران (۱۳۹۸)، رضایی‌فر و همکاران (۱۳۹۸) و ویلسون^۵ و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده‌اند که استرس ادراک‌شده می‌تواند با بر هم زدن نظم شناختی و روانی افراد، قدرت حل مساله را در در مواقع بحرانی و چالش‌برانگیز کاهش داده و سبب شوند تا آنان تعارض و پرخاشگری زناشویی بالاتری را تجربه کنند. علاوه بر این مومن‌پور و همکاران (۱۴۰۱)، حکیمی و همکاران (۱۴۰۰)، سعادت‌اظهر و همکاران (۱۴۰۰)، حسن‌زاده نمین و همکاران (۱۳۹۸)، منگ^۶ و همکاران (۲۰۲۵) و لیو^۷ و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده‌اند که استرس ادراک‌شده می‌تواند نقش میانجی معناداری را بین متغیرهای روانی، هیجانی، زناشویی و شناختی مختلفی را ایفا نماید. استرس‌های زناشویی، در صورتی که به‌درستی مدیریت نشوند، می‌توانند به افزایش رفتارهای پرخاشگرانه در رابطه منجر شوند (شی و ویسمان^۸، ۲۰۲۳). زنان متأهلی که سطوح بالایی از استرس را تجربه می‌کنند، ممکن است به دلیل فشارهای روانی و هیجانی، پرخاشگری پنهان را به‌عنوان یک راهبرد دفاعی برای مدیریت تعارضات به کار بگیرند (سارنو و همکاران، ۲۰۲۳). استرس ادراک‌شده میزان استرسی است که فرد از دیدگاه خود و در طول بازه‌های از زمان و در نتیجه محرک‌های عینی تجربه می‌کند. استرس معمولاً با هیجان‌های ناخوشایندی مثل خشم، اضطراب، غم، حسادت و احساس گناه همراه است. اگرچه استرس، محرکی مثبت در پیشرفت افراد جوان است اما اگر این استرس شدت یا ادامه یابد، می‌تواند سلامت روانی و بهزیستی افراد را تحت تأثیر قرار دهد (ریحمان^۹ و همکاران، ۲۰۲۳). پژوهش‌ها نشان داده است که استرس به طور مستقیم با

6. Meng
7. Liu
8. Shi & Whisman
9. Rehman

1. avoidant attachment
2. anxious attachment
3. Perceived Stress
4. Sarno
5. Wilson

ضریب آلفای کرونباخ برای کناره‌گیری عاطفی در مردان ۰/۸۷ و در زنان ۰/۸۴ و برای خراب کردن وجهه اجتماعی در مردان ۰/۸۳ و در زنان ۰/۸۹ محاسبه گردید (حمیدی کیان و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین در پژوهش خزاعی و همکاران (۱۳۹۵)، اعتبار صوری و محتوایی پرسشنامه تأیید و آلفای کرونباخ کلی ۰/۸۵ گزارش شد. در پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی به وسیله آلفای کرونباخ برای کناره‌گیری عاطفی ۰/۷۶ و برای خراب کردن وجهه ۰/۸۳ محاسبه شد.

پرسشنامه تجربه روابط نزدیک (ECRQ):^۵ پرسشنامه تجربه روابط نزدیک یک ابزار خودسنجی ۳۶ گویه‌ای است که برای ارزیابی سبک‌های دلبستگی افراد توسط برنر^۶ و همکاران (۱۹۹۸) ساخته شده است. این پرسشنامه دو خرده‌مقیاس اصلی دارد که بر اساس نظریه دلبستگی، به سنجش ویژگی‌های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی پرداخته و قابل جمع نیستند. دلبستگی اجتنابی (سوالات ۱۹ تا ۳۶) میزان پذیرش صمیمیت و نزدیکی در روابط عاطفی را اندازه‌گیری کرده و به این سوال پاسخ می‌دهد که فرد تا چه اندازه از نزدیک شدن و وابستگی به دیگران اجتناب می‌کند. از سوی دیگر، دلبستگی اضطرابی (سوالات ۱ تا ۱۸) نگرانی‌های فرد را در خصوص طرد شدن و رها شدن از روابط مورد بررسی قرار می‌دهد. این مقیاس به ویژگی‌های اضطراب در روابط نزدیک، نگرانی از ترک شدن و احساس ناامنی عاطفی مرتبط است. در نمره‌گذاری پرسشنامه از مقیاس لیکرت هفت‌درجه‌ای استفاده می‌شود که پاسخ‌ها از «کاملاً مخالفم=۱» تا «کاملاً موافقم=۷» درجه‌بندی شده است. برخی از سوالات به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (سوالات ۱۱، ۲۰، ۲۲، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶). بر این اساس دامنه نمرات بعد دلبستگی اجتنابی بین ۱۸ تا ۱۲۶ و دلبستگی اضطرابی نیز بین ۱۸ تا ۱۲۶ است. کسب نمرات بالاتر نشان دهنده وجود خصوصیات بیشتر آن نوع دلبستگی است. برنر و همکاران (۱۹۹۸) ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ برای دلبستگی اجتنابی و ۰/۹۴ برای دلبستگی اضطرابی گزارش کرده‌اند که نشان‌دهنده پایایی بالای این ابزار است. میزان روایی سازه این پرسشنامه نیز مطلوب و به میزان ۰/۹۳ گزارش شده است (برنر و همکاران، ۱۹۹۸). در پژوهش صیدی و همکاران (۱۳۹۲) ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ برای دلبستگی اضطرابی و ۰/۸۹ برای دلبستگی اجتنابی گزارش کرده‌اند که نشان‌دهنده پایایی بالای این ابزار است. همچنین میزان روایی محتوایی نیز با استفاده از نظر متخصصان مطلوب و به میزان ۰/۸۹ گزارش شده است (صیدی و همکاران، ۱۳۹۲). در پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی به وسیله آلفای کرونباخ برای دلبستگی اجتنابی ۰/۷۷ و دلبستگی اضطرابی ۰/۸۴ محاسبه شد.

پرسشنامه بخشش (FQ):^۷ پرسشنامه بخشش توسط ری^۸ و همکاران (۲۰۰۱) طراحی شده است و به منظور ارزیابی سطح بخشش در افراد به کار می‌رود. این پرسشنامه شامل ۱۵ گویه است که به دو خرده‌مقیاس «فقدان احساس منفی»^۹ و «وجود احساس مثبت»^{۱۰} تقسیم می‌شود. خرده‌مقیاس

نتایج حاصل از معادله رگرسیون چندان تعمیم‌پذیر نخواهد بود. نسبت محافظه‌کارانه‌تر ۲۰ مشاهده به‌ازای هر متغیر مستقل نیز پیشنهاد شده است. پس به‌طورکلی در روش‌شناسی مدل‌یابی معادلات ساختاری تعیین حجم نمونه می‌تواند بین ۱۰ تا ۴۰ مشاهده به‌ازای هر متغیر مستقل اندازه‌گیری شده تعیین شود. در این پژوهش تعیین حجم نمونه برابر ۴۰ مشاهده به‌ازای هر متغیر مستقل اندازه‌گیری شد؛ بنابراین نمونه آماری در این پژوهش حداقل ۳۰۰ نفر از زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر تهران در سال ۱۴۰۳ بود که جهت پیش‌بینی احتمال ریزش ۳۵۰ نفر در نظر گرفته شد. جهت نمونه‌گیری نیز بدین صورت عمل شد که با مراجعه به ۱۵ مرکز مشاوره مناطق ۲، ۳ و ۴ شهر تهران زنان متاهلی که به دلیل مشکلات و تعارضات زناشویی به این مراکز مراجعه کرده بودند، مورد شناسایی قرار گرفتند. سپس از آنان درخواست شد که به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ دهند. پس از پاسخگویی تعداد ۱۲ پرسشنامه به دلیل نقص و یا مخدوش بودن کنار گذاشته شد. بر این اساس تعداد ۳۳۸ نفر در پژوهش باقی ماندند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل این موارد بود: قرار گرفتن در بازه سنی ۵۰-۳۰ سال و رضایت آگاهانه و داوطلبانه جهت شرکت در پژوهش بود. ملاک‌های خروج از پژوهش نیز شامل: پاسخگویی ناقص به سوالات، عدم تمایل به تکمیل پرسشنامه‌ها و بروز حوادث پیش‌بینی نشده موثر بود. به منظور رعایت اخلاق تحقیق، رضایت زنان حاضر در پژوهش و اعضای خانواده آنان برای شرکت در پژوهش اخذ شد. همچنین به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها محرمانه باقی خواهد ماند و نیازی به ذکر نام خود در پرسشنامه‌ها نیست. پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.IAU.BA.REC.1403.073 در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس ثبت گردیده است.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه پرخاشگری پنهان رابطه‌ای (MCAQ):^۱ پرسشنامه پرخاشگری پنهان رابطه‌ای توسط نلسون و کارول^۲ (۲۰۰۶) طراحی شده و ابزاری برای سنجش دو زیرمقیاس کناره‌گیری عاطفی^۳ (سوالات ۱ تا ۶) و خراب کردن وجهه اجتماعی^۴ (سوالات ۷ تا ۱۲) است. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس لیکرت ۷ گزینه‌ای (خیلی کم = ۱ تا خیلی زیاد = ۷) سنجیده می‌شوند و دامنه نمرات از ۱۲ تا ۸۴ متغیر است. نمرات بالاتر نشان‌دهنده پرسشنامه پرخاشگری پنهان رابطه‌ای بیشتر است. روایی و پایایی این ابزار در پژوهش‌های مختلف تأیید شده است. در نسخه اصلی، آلفای کرونباخ برای کناره‌گیری عاطفی در مردان ۰/۹۰ و در زنان ۰/۸۶ و برای خراب کردن وجهه اجتماعی در مردان ۰/۸۸ و در زنان ۰/۹۰ گزارش شده است (کارول و همکاران، ۲۰۰۶). همچنین روایی سازه آن مطلوب و به میزان ۰/۸۸ گزارش شده است (کارول و همکاران، ۲۰۰۶). در نسخه ترجمه‌شده به فارسی، این پرسشنامه توسط متخصصان تأیید و تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی بر آن اعمال شد که

6. Brenner
7. Forgiveness Questionnaire
8. Rye
9. Lack of negative feelings
10. The presence of positive feelings

1. Marital Covert Aggression Questionnaire
2. Nelson & Carroll
3. emotional withdrawal
4. ruining social image
5. Experience in Close Relationship Questionnaire

دانشجویان به دست آمد (سعادت و همکاران، ۱۳۹۴). استرس درک شده به طور قابل توجهی با علائم افسردگی و رویدادهای فیزیکی زندگی، اضطراب اجتماعی و کاهش رضایت از زندگی و دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی مرتبط است (کوهن و همکاران، ۱۹۸۳). این مقیاس توسط قربانی^۲ و همکاران (۲۰۰۲) در یک مطالعه چند فرهنگی در سطح هنجاری و آلفای کرونباخ در ۰/۸۱ برای آزمودنی‌های ایرانی و ۰/۸۶ برای آزمودنی‌های آمریکایی نشان داده شد. همچنین محققین مذکور روایی محتوای پرسشنامه استرس ادراک‌شده را مطلوب اعلام کردند. در پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی به وسیله آلفای کرونباخ ۰/۸۰ محاسبه شد.

نتایج در دو بخش آمار توصیفی (میانگین^۴، انحراف معیار^۵ و ماتریس همبستگی^۶) و آمار استنباطی (مدل‌سازی معادلات ساختاری^۷) و آزمون بوت استرپ^۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزارهای SPSS و Amos (هر دو نسخه ۲۳) انجام شد.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی نشان داد که میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت‌کنندگان به ترتیب ۳۷/۱۴ و ۶/۰۳ سال بود. همچنین زنان حاضر دارای سطح تحصیلی دیپلم تا کارشناسی ارشد بودند که در این بین تعداد ۶۹ نفر (معادل ۲۰/۴۱ درصد) دارای سطح تحصیلی دیپلم، تعداد ۱۹۴ نفر (معادل ۵۷/۴۰ درصد) دارای سطح تحصیلی لیسانس و تعداد ۷۵ نفر (معادل ۲۲/۱۹ درصد) دارای سطح تحصیلی کارشناسی ارشد بودند. حال به ارائه یافته‌های توصیفی پرداخته می‌شود.

نخست، میزان رهایی از احساسات منفی ناشی از آسیب‌ها و خطاهای گذشته را اندازه‌گیری می‌کند (سوالات ۱ تا ۱۰)، در حالی که خرده‌مقیاس دوم به سنجش احساسات مثبت مرتبط با بخشش می‌پردازد (سوالات ۱۱ تا ۱۵). نمره‌گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای انجام می‌شود که از «کاملاً مخالفم» با امتیاز ۱ تا «کاملاً موافقم» با امتیاز ۵ متغیر است. همچنین برخی از گویه‌ها (سوالات ۱، ۳، ۴، ۵، ۷، ۹ و ۱۰) به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل نمره ممکن ۱۵ و حداکثر ۷۵ است. کسب نمرات بالاتر نشان‌دهنده بخشش بیشتر است. پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۷ گزارش شده است و همبستگی آن در مطالعات مختلف بین ۰/۵۰ تا ۰/۷۵ قرار دارد (ری و همکاران، ۲۰۰۱). این ابزار همچنین در پژوهش‌های مختلف به‌طور موفقیت‌آمیز برای سنجش بخشش مورد استفاده قرار گرفته و روایی محتوایی و صوری آن نیز تایید شده است (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین میزان پایایی پرسشنامه بخشش نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ محاسبه شده است (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۸). پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی به وسیله آلفای کرونباخ برای فقدان احساس منفی ۰/۹۰ و وجود احساس مثبت ۰/۸۱ محاسبه شد.

مقیاس استرس ادراک‌شده^۱ (PSS): مقیاس استرس ادراک‌شده توسط کوهن^۲ و همکاران (۱۹۸۳) تهیه شده است. مقیاس استرس ادراک‌شده شامل ۱۴ گویه است و به هر ماده در مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای پاسخ داده می‌شود (هرگز، تقریباً هرگز، گاهی اوقات، اغلب مواقع: نمره صفر تا ۴). بر این اساس دامنه نمرات این مقیاس بین صفر تا ۵۶ است. نمرات بالاتر نشان‌دهنده استرس ادراک‌شده بیشتر است. ضرایب پایایی همسانی درونی برای مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در محدوده ۰/۸۶ تا ۰/۸۴ در دو گروه از

جدول ۱: یافته‌های توصیفی بخشش، تجربه روابط نزدیک، استرس ادراک‌شده و پرخاشگری پنهان زناشویی در زنان متأهل

متغیر	میانگین	انحراف معیار
نمره کل بخشش	۴۵/۰۴	۸/۲۰
زیرمقیاس‌های بخشش	۳۰/۲۹	۶/۳۲
وجود احساس مثبت	۱۴/۷۵	۳/۸۹
نمره کل تجربه روابط نزدیک	۱۱۸/۵۰	۱۶/۵۴
زیرمقیاس‌های تجربه روابط نزدیک	۵۸/۱۵	۱۱/۹۲
دل‌بستگی اجتنابی	۶۰/۳۵	۱۲/۸۴
دل‌بستگی اضطرابی	۲۴/۴۶	۵/۶۰
استرس ادراک‌شده	۳۳/۹۱	۶/۵۱
نمره کل پرخاشگری پنهان زناشویی	۱۹/۸۹	۴/۴۳
زیرمقیاس‌های پرخاشگری پنهان زناشویی	۱۴/۰۲	۳/۸۲
کناره‌گیری عاطفی		
خراب کردن وجهه اجتماعی		

پس از ارائه یافته‌های توصیفی متغیرها به ارائه نتایج جداول استنباطی پرداخته می‌شود.

5. standard deviation
6. correlation matrix
7. Structural equation modeling
8. Bootstrap test

1. Perceived Stress Scale
2. Cohen, Kamarck, & Mermelstein
3. Ghorbani
4. Mean

جدول ۲: ماتریس همبستگی پیرسون بین بخشش، تجربه روابط نزدیک، استرس ادراک شده و پرخاشگری پنهان زناشویی در زنان متأهل

متغیرها	بخشش	تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی)	تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی)	استرس ادراک شده	پرخاشگری پنهان زناشویی
بخشش	همبستگی معناداری	۱ -			
تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی)	همبستگی معناداری	۰/۴۷ ** -	۱ -		
تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی)	همبستگی معناداری	۰/۴۷ ** -	۰/۴۸ ** -	۱ -	
استرس ادراک شده	همبستگی معناداری	۰/۴۴ ** -	۰/۵۱ ** -	۰/۵۳ ** -	۱ -
پرخاشگری پنهان زناشویی	همبستگی معناداری	۰/۴۴ ** -	۰/۴۷ ** -	۰/۴۹ ** -	۰/۴۹ ** -
ضریب تحمل	۰/۴۶	۰/۵۰	۰/۴۴	۰/۵۹	۰/۶۵
عامل تورم واریانس	۲/۱۷	۱/۹۲	۲/۲۰	۱/۷۰	۱/۵۳

** p = ۰/۰۱، * p = ۰/۰۵

مهلنوبایس^۱ مورد بررسی قرار گرفت. مقادیر چولگی^۲ و کشیدگی^۳ اطلاعات مربوط به فاصله مهلنوبایس به ترتیب برابر با ۰/۶۳ و ۱/۰۸ به دست آمد که در محدوده ± ۲ قرار داشت. این موضوع بیانگر برقراری مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چندمتغیری در بین داده‌ها بود ($p \geq ۰/۰۵$). در نهایت برای ارزیابی مفروضه همگنی واریانس‌ها نمودار پراکندگی واریانس‌های استاندارد شده خطاها^۴ مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که آن مفروضه نیز در بین داده‌ها برقرار است ($p \geq ۰/۰۵$). در ادامه چگونگی برازش مدل با استفاده از روش مدلیابی معادلات ساختاری، نرم افزار AMOS و برآورد بیشینه احتمال^۵ (ML) ارزیابی شد. جدول ۳ شاخص‌های برازندگی مدل پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲ ضرایب همبستگی بین متغیرها را نشان داد که بر اساس آن جهت همبستگی بین متغیرها منطبق بر انتظار و همسو با تئوری‌های حوزه پژوهش بود. علاوه بر این جدول ۱ نشان داد که ارزش‌های کشیدگی و چولگی همه متغیرها در محدوده +۲ و -۲ قرار دارد. این مطلب بیانگر آن است که توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش از نرمال بودن تک متغیری انحراف آشکاری ندارند. بر اساس نتایج جدول ۱ مفروضه هم‌خطی بودن نیز در بین داده‌های پژوهش حاضر برقرار بود. زیرا که مقادیر ضریب تحمل هر یک از متغیرهای پیش بین بزرگتر از ۰/۱ و مقادیر عامل تورم واریانس آنها کوچکتر از ۱۰ بود. در این پژوهش به منظور ارزیابی برقراری/عدم برقراری مفروضه نرمال بودن توزیع داده‌های چندمتغیری، اطلاعات مربوط به «فاصله

جدول ۳: شاخص‌های برازش مدل ساختاری

شاخص‌های برازندگی	مدل ساختاری	نقطه برش
مجدور کای ^۶	۶۷/۷۹	-
درجه آزادی مدل ^۷	۳۸	-
χ^2/df ^۸	۱/۸۴	کمتر از ۳
GFI ^۹	۰/۹۶۵	۰/۹۰ >
AGFI ^{۱۰}	۰/۹۲۸	۰/۸۵۰ >
CFI ^{۱۱}	۰/۹۸۰	۰/۹۰ >
RMSEA ^{۱۲}	۰/۰۵۰	۰/۰۸ <

7. Degree of freedom of the model

8. normed chi-square

9. Goodness Fit Index

10. Adjusted Goodness Fit Index

11. Comparative Fit Index

12. Root Mean Square Error of Approximation

1. Mahalanobis distance (D)

2. Skewness and elongation

3. Skewness and elongation

4. standardized residuals

5. Maximum Likelihood

6. Chi-Square

نتایج جدول ۳ نشان داد که شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل از برازش قابل قبول مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده حمایت می‌کنند. جدول ۴ ضرایب مسیر بین متغیرها را در مدل ساختاری نشان می‌دهد.

جدول ۴: ضرایب مسیر در مدل ساختاری

ضرایب مسیر	b	S. E	β	p
بخشش $\leftarrow$ استرس ادراک شده	-۰/۳۲۷	۰/۱۵۱	-۰/۱۹۰	۰/۰۰۴
تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) $\leftarrow$ استرس ادراک شده	۰/۱۷۲	۰/۰۴۰	۰/۱۸۵	۰/۰۰۲
تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) $\leftarrow$ استرس ادراک شده	۰/۱۶۲	۰/۰۴۵	۰/۲۷۲	۰/۰۰۱
استرس ادراک شده $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۱۸	۰/۰۵۸	۰/۳۲۶	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم بخشش $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	-۰/۰۸۰	۰/۰۳۴	-۰/۲۲۴	۰/۰۰۸
ضریب مسیر غیرمستقیم ^۱ بخشش $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	-۰/۱۱۲	۰/۰۲۹	-۰/۱۵۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل بخشش $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	-۰/۱۵۴	۰/۰۳۵	-۰/۱۹۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۱۲۷	۰/۰۵۳	۰/۱۸۵	۰/۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۰۶۳	۰/۰۲۰	۰/۱۸۷	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۰۸۲	۰/۰۲۷	۰/۲۵۴	۰/۰۰۱
ضریب مسیر مستقیم تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۱۲۷	۰/۰۵۳	۰/۱۸۵	۰/۰۱
ضریب مسیر غیرمستقیم تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۱۱۲	۰/۰۲۹	۰/۱۵۲	۰/۰۰۱
ضریب مسیر کل تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) $\leftarrow$ پرخاشگری پنهان زناشویی	۰/۱۰۶	۰/۰۳۵	۰/۲۷۴	۰/۰۰۱

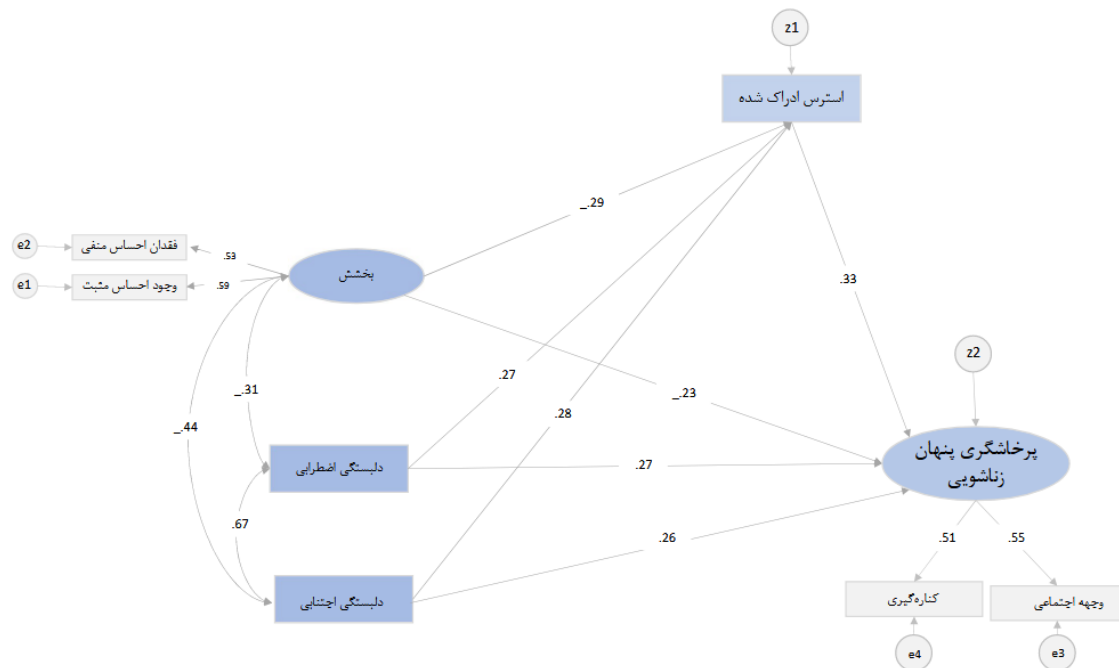
و پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0/187, p = 0/001$) مثبت و معنادار بود. بر این اساس چنین نتیجه‌گیری شد که استرس ادراک شده به صورت مثبت و معنادار رابطه بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) و پرخاشگری پنهان زناشویی در زنان متأهل را میانجیگری می‌کند.

یافته نهایی جدول ۴ نیز بیانگر آن بود که ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = 0/274, p = 0/001$) مثبت و معنادار است. همچنین ضریب مسیر بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) و استرس ادراک شده ($\beta = 0/272, p = 0/001$) مثبت و معنادار است. علاوه بر این ضریب مسیر غیرمستقیم بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) و پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0/152, p = 0/001$) مثبت و معنادار بود. بر این اساس چنین نتیجه‌گیری شد که استرس ادراک شده به صورت مثبت و معنادار رابطه بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اضطرابی) و پرخاشگری پنهان زناشویی در زنان متأهل را میانجیگری می‌کند. شکل ۱ پارامترهای استاندارد در مدل ساختاری پژوهش را نشان می‌دهد.

نتایج جدول ۴ نشان داد که ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) بین بخشش با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0/192, p = 0/001$) منفی و معنادار است. همچنین ضریب مسیر بین بخشش و استرس ادراک شده ($\beta = -0/19, p = 0/001$) منفی و معنادار است. علاوه بر این ضریب مسیر بین استرس ادراک شده با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = 0/326, p = 0/001$) مثبت و معنادار بود. منطبق بر نتایج جدول ۴ ضریب مسیر غیرمستقیم بین بخشش و پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = -0/152, p = 0/001$) منفی و معنادار بود. بر این اساس چنین نتیجه‌گیری شد که استرس ادراک شده به صورت منفی و معنادار رابطه بین بخشش و پرخاشگری پنهان زناشویی در زنان متأهل را میانجیگری می‌کند.

یافته دیگر جدول ۴ این بود که ضریب مسیر کل (مجموع ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم) بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) با پرخاشگری پنهان زناشویی ($\beta = 0/254, p = 0/001$) مثبت و معنادار است. همچنین ضریب مسیر بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی) و استرس ادراک شده ($\beta = 0/185, p = 0/001$) مثبت و معنادار است. علاوه بر این ضریب مسیر غیرمستقیم بین تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی)

۱. در این پژوهش به منظور برآورد خطای استاندارد مسیر غیر مستقیم از روش برآورد بوت استراب با حجم نمونه ۲۰۰۰ استفاده شد.

شکل ۱: پارامترهای استاندارد در مدل ساختاری پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

و بی‌قید و شرط انجام شود، می‌تواند روابط زناشویی را استحکام بخشد و باعث ایجاد صمیمیت و اعتماد متقابل شود. در واقع، عدم توانایی در بخشش می‌تواند باعث پیچیده‌تر شدن اختلافات و سوء تفاهم‌ها در زندگی زناشویی شود و فرد را به سمت پرخاشگری پنهان و رفتارهای تخریبی و شکل‌گیری استرس مزمن سوق دهد. به‌طور کلی، تحقیقات نشان می‌دهند که بخشش نه تنها به کاهش خشم و ناراحتی کمک می‌کند بلکه به بهبود کیفیت روابط و کاهش رفتارهای تخریبی، آسیب‌زننده و استرس ادراک‌شده نیز منجر می‌شود (پارکینسون و همکاران، ۲۰۲۴). این امر به ویژه در روابط زناشویی که در آن افراد به دنبال پایداری و ایجاد آرامش هستند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. علاوه بر این، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که کاهش پرخاشگری از طریق بخشش می‌تواند اثرات مثبتی بر روابط میان‌فردی در سایر زمینه‌ها نیز داشته باشد (ارمر و همکاران، ۲۰۲۲). بخشایش به افراد این امکان را می‌دهد که از کینه و بار هیجانی تخلیات ادراک‌شده رها شوند و استرس رابطه‌ای کاهش یابد.

یافته دوم پژوهش حاضر نشان داد که تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی و اضطرابی) بر استرس ادراک‌شده و پرخاشگری پنهان زناشویی زنان متأهل اثر مستقیم دارد. یافته حاضر با نتایج پژوهش خسروی و همکاران (۱۴۰۰)، شیدا و همکاران (۲۰۲۴)، سیادت و همکاران (۲۰۲۳) و هاسیم و همکاران (۲۰۲۳) همسو بود. در تبیین این یافته پژوهشی می‌توان گفت سبک‌های دلبستگی نقش اساسی در شکل‌گیری چگونگی تجربه و واکنش افراد به استرس رابطه‌ای دارند. طبق نظر شیدا و همکاران (۲۰۲۴)، در افرادی که سبک دلبستگی ناایمن مانند انواع اضطرابی یا اجتنابی دارند، ادراک تهدیدات رابطه‌ای ممکن است تشدید شود و تجربیات استرس و آسیب‌پذیری آنها در برابر پرخاشگری پنهان افزایش یابد. به عنوان مثال، افراد با دلبستگی اضطرابی ممکن است به شدت نسبت به نشانه‌های طرد یا غفلت حساس باشند که این می‌تواند حساسیت آنها را به اشکال ظریف پرخاشگری از طرف

هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی پرخاشگری پنهان زناشویی بر اساس بخشش و تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی و اضطرابی) با نقش میانجی استرس ادراک‌شده در زنان متأهل بود. یافته اول پژوهش حاضر نشان داد که بخشش بر استرس ادراک‌شده و پرخاشگری پنهان زناشویی زنان متأهل اثر مستقیم دارد. یافته حاضر با نتایج پژوهش کرنر و همکاران (۲۰۲۲)، کالتا و یاشکیویتس (۲۰۲۴)، پارکینسون و همکاران (۲۰۲۴) و ارمر و همکاران (۲۰۲۲) همسو بود. در تبیین یافته حاضر باید گفت نقش بخشش در زمینه پرخاشگری زناشویی چندوجهی است. بخشش، به رها کردن خشم و تمایل به انتقام در پاسخ به تخلیات اشاره دارد. در روابط زناشویی، بخشش می‌تواند اثرات منفی پرخاشگری زناشویی، از جمله پرخاشگری‌های پنهان، را با تقویت تاب‌آوری هیجانی و کاهش فشار احساسی استرس ادراک‌شده کاهش دهد (کرنر و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین می‌توان گفت زنان متأهل که کمتر توانایی بخشش دارند یا بخشش را در روابط زناشویی خود به درستی به کار نمی‌برند، ممکن است با مشکلات بیشتری در ارتباطات پنهان و تخریبی در زندگی زناشویی خود مواجه شوند. بر این اساس، بخشش به عنوان یک عامل مهم در کاهش پرخاشگری پنهان و تقویت روابط زناشویی عمل می‌کند. بخشش، فرآیندی درون‌فردی است که طی آن فرد از احساسات منفی خود نسبت به خطاهای طرف مقابل رها می‌شود و به فرآیند بهبود روابط می‌پردازد. به گفته کالتا و یاشکیویتس (۲۰۲۴) بخشش می‌تواند به افزایش سلامت روان و بهزیستی فرد کمک کند. وقتی یکی از همسران توانایی بخشش دارد، می‌تواند از دام‌های پرخاشگری پنهان مانند تخریب وجهه اجتماعی و کناره‌گیری عاطفی خارج شود و روابط بهبود یابد. در مقابل، افرادی که از بخشش پرهیز می‌کنند، بیشتر در معرض ایجاد مشکلات ارتباطی و رنج‌های عاطفی در روابط خود قرار دارند. به علاوه، زمانی که بخشش به صورت اصیل

فرد احساس کند تفاضها و چالش‌های موجود فراتر از توانایی‌ها و منابع او است. این امر نشان‌دهنده تفاوت‌های فردی در نحوه ارزیابی و پردازش موقعیت‌های مشابه است؛ به این معنا که استرس ادراک‌شده به‌جای آنکه به ویژگی‌های عینی یک موقعیت وابسته باشد، بستگی به نحوه تفسیر و ارزیابی ذهنی فرد از آن موقعیت دارد (مگ و همکاران، ۲۰۲۵). بر این اساس و بر اساس ویژگی‌های استرس ادراک‌شده، می‌توان گفت که این متغیر به‌طور مثبت و معنادار با پرخاشگری پنهان زناشویی مرتبط است. زمانی که استرس ادراک‌شده در فرد افزایش می‌یابد، احتمال استفاده از رفتارهای پرخاشگرانه پنهان برای مقابله با این استرس افزایش می‌یابد. این ارتباط به‌ویژه در زنان متأهل قابل مشاهده است، جایی که استرس‌های زندگی روزمره می‌تواند به‌طور مستقیم بر کیفیت روابط زناشویی تأثیر بگذارد و موجب ظهور رفتارهای پرخاشگرانه پنهان شود. بنابراین، مدیریت استرس ادراک‌شده و ارتقای مهارت‌های مقابله‌ای می‌تواند راهکارهای مؤثری برای کاهش پرخاشگری پنهان و بهبود روابط زناشویی باشد. علاوه بر این بر اساس یافته‌ها، پرخاشگری پنهان در روابط زناشویی می‌تواند ارتباطی دوسویه با استرس ادراک‌شده داشته باشد. به‌ویژه در زنان متأهل، زمانی که استرس ادراک‌شده افزایش می‌یابد، ممکن است از پرخاشگری پنهان به‌عنوان یک روش مقابله‌ای استفاده کنند. این پرخاشگری ممکن است به‌طور ناخودآگاه به‌عنوان راهی برای بازگرداندن احساس کنترل و تسکین استرس در نظر گرفته شود. برای مثال، زمانی که زن احساس کند که چالش‌های زندگی زناشویی از جمله مشکلات مالی، مسئولیت‌های خانگی، یا فشارهای شغلی بر او تحمیل شده است، ممکن است این فشارها را از طریق پرخاشگری پنهان، مانند خودداری از برقراری ارتباط عاطفی یا تلاش برای تخریب وجهه اجتماعی همسر، ابراز کند. این رفتار می‌تواند به‌طور موقت به فرد احساس کنترل بدهد، اما در بلندمدت باعث افزایش فاصله عاطفی و تشدید مشکلات زناشویی می‌شود (ویلسون و همکاران، ۲۰۲۴). این مسئله به‌ویژه در زنانی که از خشونت پنهان رنج می‌برند، قابل مشاهده است. تحقیقات نشان داده‌اند که زنانی که در معرض پرخاشگری پنهان قرار دارند، بیشتر از زنانی که چنین تجربیاتی نداشته‌اند، در معرض آسیب‌های روانی و اجتماعی قرار می‌گیرند. این آسیب‌ها ممکن است شامل اضطراب، افسردگی، کاهش اعتماد به نفس و افزایش مشکلات ارتباطی باشد (عباسی و همکاران، ۱۳۹۸). به‌طور کلی، استرس ادراک‌شده می‌تواند یک عامل تسهیل‌کننده در بروز پرخاشگری پنهان باشد و به‌ویژه زمانی که فرد احساس کند منابع و توانایی‌های کافی برای مقابله با چالش‌ها ندارد، ممکن است این نوع پرخاشگری را به‌عنوان یک راهکار مقابله‌ای انتخاب کند. در نهایت باید ذکر کرد میانجی‌گری استرس ادراک‌شده در درک دینامیک‌های پرخاشگری پنهان زناشویی حائز اهمیت است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که زنان با سطوح بالاتر بخشش و دلبستگی ایمن بهتر می‌توانند با استرس رابطه‌ای کنار بیایند، زیرا استراتژی‌های سالم‌تری برای تنظیم هیجانی دارند و احساس خودکارآمدی بیشتری دارند. این زنان ممکن است بیشتر احتمال داشته باشند که پرخاشگری پنهان را شناسایی کرده و به آن پاسخ دهند، که استرس مرتبط با چنین تجربیاتی را کاهش می‌دهد. در مقابل، کسانی که بخشش و دلبستگی ایمن پایین دارند، ممکن

همسرشان تقویت کند. در مقابل، افراد با دلبستگی اجتنابی ممکن است در واکنش به پرخاشگری از همسرشان، خود را از نظر احساسی دور کنند و در نتیجه پرخاشگری پنهان را کمتر گزارش دهند یا نادیده بگیرند، در حالی که استرس بیشتری را تجربه می‌کنند (میکولینسر و شیور، ۲۰۱۹). از طرفی باید گفت سبک‌های دلبستگی ناایمن، که شامل اضطراب و اجتناب از صمیمیت هستند، می‌توانند موجب کاهش ارتباطات سالم و بروز رفتارهای پرخاشگرانه مانند پرخاشگری پنهان در روابط زناشویی شوند. چنانکه دلبستگی ناایمن می‌تواند از طریق تأثیر بر پرخاشگری پنهان بر کیفیت روابط زناشویی اثر بگذارد. در تبیینی دیگر می‌توان گفت سبک‌های دلبستگی، که بر اساس تجربیات اولیه دوران کودکی با مراقبان اصلی شکل می‌گیرند، نقش بسیار مهمی در نحوه تعامل افراد در روابط نزدیک و صمیمی دارند. این سبک‌ها به‌عنوان الگوهای پایدار در طول زندگی به‌ویژه در روابط زناشویی باقی می‌مانند و می‌توانند تأثیرات قابل توجهی بر کیفیت ارتباطات و رضایت از زندگی زناشویی بگذارند. طبق نظریه دلبستگی افراد با سبک‌های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی معمولاً در ایجاد و حفظ روابط سالم و پایدار با چالش‌هایی مواجه هستند. افراد با دلبستگی اضطرابی اغلب احساس ترس از ترک شدن دارند و به‌دنبال تأیید مداوم از شریک زندگی خود هستند. این ترس‌ها می‌تواند منجر به رفتارهایی غیرمستقیم مانند تخریب وجهه اجتماعی یا شکایت از شریک زندگی در جمع‌های دیگران شود، که به‌ویژه در مواقع تعارضات زناشویی، ممکن است به تنش‌های بیشتر و کاهش رضایت زناشویی منجر شود. این گونه رفتارها که جزو پرخاشگری پنهان محسوب می‌شوند، به‌ویژه در افرادی که از سبک دلبستگی اضطرابی رنج می‌برند، بسیار شایع است. از سوی دیگر، یکی از جنبه‌های مهم در روابط زناشویی افراد با سبک‌های دلبستگی ناایمن، ظهور پرخاشگری پنهان است. این نوع پرخاشگری به‌ویژه در دلبستگی اضطرابی و اجتنابی برجسته است، چراکه هر یک از این سبک‌ها به‌طور متفاوتی بر نحوه تعامل و ابراز احساسات تأثیر می‌گذارند (سیادت و همکاران، ۲۰۲۳). به عبارت دیگر، سبک دلبستگی افراد، به‌ویژه در روابط زناشویی، به شکل‌گیری رفتارهای خاص در مواجهه با تنش‌ها و بحران‌ها منجر می‌شود که نه تنها به کاهش کیفیت روابط کمک می‌کند، بلکه می‌تواند باعث بروز واکنش‌های عاطفی منفی در طرف مقابل نیز شود.

یافته سوم و نهایی پژوهش حاضر نشان داد که استرس ادراک‌شده بر پرخاشگری پنهان زناشویی زنان متأهل دارای اثر مستقیم بوده و همچنین می‌تواند در رابطه بین بخشش و تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی و اضطرابی) و پرخاشگری پنهان زناشویی زنان متأهل نقش میانجی معنادار ایفا نماید. یافته حاضر با نتایج پژوهش‌های پنهانی فر و همکاران (۱۴۰۱)، عباسی و همکاران (۱۳۹۸)، رضایی فر و همکاران (۱۳۹۸)، ویلسون و همکاران (۲۰۲۴)، مومن پور و همکاران (۱۴۰۱)، حکیمی و همکاران (۱۴۰۰)، سعادت اظهر و همکاران (۱۴۰۰)، حسن‌زاده نمین و همکاران (۱۳۹۸)، مگ و همکاران (۲۰۲۵) و لیو و همکاران (۲۰۲۴) همسو بود.

در تبیین این یافته پژوهشی می‌توان گفت استرس ادراک‌شده، به‌عنوان یک تجربه ذهنی و فردی، به نحوه ارزیابی فرد از فشارها، تهدیدها و عدم اطمینان در موقعیت‌های زندگی اشاره دارد. استرس زمانی ادراک می‌شود که

نقش نویسندگان

باهره ثمین: جمع‌آوری داده‌ها، نگارش اولیه مقاله و انجام تحلیل داده‌ها.
 نوشین تقی نژاد: هدایت علمی پژوهش، طراحی مدل پژوهش و بازبینی نهایی مقاله.
 اسماعیل اسدپور: ارائه مشاوره علمی و بازبینی روش‌شناسی پژوهش.

است به دلیل دشواری در مدیریت تنش‌های رابطه‌ای و تفسیر دقیق رفتار همسرشان استرس بیشتری تجربه کنند.

محدود بودن دامنه تحقیق به زنان متأهل با تعارضات زناشویی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره مناطق ۲، ۳ و ۴ شهر تهران و وجود برخی متغیرهای کنترل نشده، مانند وضعیت مالی خانواده‌ها، موقعیت اجتماعی آنها و بلوغ شناختی، عاطفی، هیجانی و روان‌شناختی زنان و همسران آنان از محدودیت‌های این پژوهش بود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود برای افزایش قدرت تعمیم‌پذیری نتایج، در سطح پیشنهاد پژوهشی، این پژوهش در سایر شهرها و مناطق و جوامع دارای فرهنگ‌های متفاوت، دیگر گروه‌های سنی و کنترل عوامل ذکر شده اجرا شود. با توجه به نقش میانجی معنادار استرس ادراک‌شده در رابطه بین بخشش و تجربه روابط نزدیک (دلبستگی اجتنابی و اضطرابی) با پرخاشگری پنهان زناشویی زنان متأهل می‌توان گفت استرس نقشی مخرب در ایجاد پرخاشگری پنهان زناشویی همچنین روابط زناشویی دارد. بر این اساس می‌توان با بکارگیری درمان‌های روان‌شناختی مناسب و با کاهش استرس ادراک‌شده زنان، از میزان آسیب‌های زناشویی آنان کاست.

تقدیر و تشکر

بدین‌وسیله از تمام زنان حاضر در پژوهش، اعضای خانواده آنان و مسئولین مراکز مشاوره مناطق ۲، ۳ و ۴ شهر تهران که همکاری کاملی جهت اجرای پژوهش داشتند، قدردانی به عمل می‌آید.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

منابع مالی

این پژوهش هیچ‌گونه کمک مالی از سازمانهای تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

ملاحظات اخلاقی

به منظور رعایت اخلاق تحقیق، رضایت زنان حاضر در پژوهش و اعضای خانواده آنان برای شرکت در پژوهش اخذ شد. همچنین به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها محرمانه باقی خواهد ماند و نیازی به ذکر نام خود در پرسشنامه‌ها نیست. پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.IAU.BA.REC.1403.073 در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس ثبت گردیده است.

بهره‌گیری از هوش مصنوعی

صرفاً در ترجمه خلاصه و برخی منابع مربوط به بیان مساله به انگلیسی و فارسی، تحت نظارت و کنترل دقیق انسانی استفاده شد. نویسندگان مسئولیت نهایی صحت و محتوای مقاله را بر عهده دارند.

دسترسی به داده‌ها

داده‌های استفاده شده در این پژوهش به علت رعایت محرمانگی اطلاعات شخصی شرکت‌کنندگان به صورت عمومی در دسترس نیستند. در صورت نیاز پژوهشگران دیگر، امکان دسترسی به داده‌ها از طریق مکاتبه رسمی با نویسنده مسئول فراهم است.

References

- Abbasi, M., Askarpoor Kabir, F., Gharibi, A. (2019). Intervention in the Positive and Negative Affect and Marital Stress of Couples on the brink of Divorce in Bushehr City: The Effectiveness of Emotional Safety Model. *Journal of Clinical Psychology*, 11(3), 67-75. <https://doi.org/10.22075/jcp.2019.14508.1401> (in Persian)
- Brenner, K.A., Clark, C.L., Shaver, P.S. (1998). Self-report measurement of adult attachment. *Attachment theory and close relationships*, 31, 46-76. <https://www.markedbyteachers.com/university-degree/biological-sciences/self-report-measurement-of-adult-attachment-an-integrative-overview.html>
- Chung, G.S.K., Chan, X.W., Lanier, P., Wong, P.Y.J. (2023). Associations between Work-Family Balance, Parenting Stress, and Marital Conflicts during COVID-19 Pandemic in Singapore. *Journal of Child and Family Studies*, 32, 132-144. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02490-z>
- Cohen, S., Kamarak, T., Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. *Journal of Health Social Behavior*, 24(4), 385-396. <https://doi.org/10.2307/2136404>
- Dehghani, M., Aslani, Kh., Amanuelahi, A., Rajabi, G.H. (2019). The effectiveness of emotionally focused couples therapy based on attachment injury resolution model on forgiveness among the injured women with marital infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 9(1), 143-160. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22516654.1398.9.1.9.3> (in Persian)
- Ermer, A.E., Roach, A.L., Coleman, M., & Ganong, L. (2022). Attitudes about forgiveness and leaving a relationship: The context of relationship aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 37, 1024-1028. <https://doi.org/10.1177/0886260521997437>
- Fakhari, N., Latifian, M., Etemd, J. (2014). A Study of Psychometric Properties of the Executive Skills Scale for Pre-School Children (Parent Form). *Educational Measurement*, 4(15), 35-58. <https://jem.atu.ac.ir/article-268.html?lang=en>
- Ghorbani, N., Bing, M.N., Watson, P.J., Davison, H.K., Mack, D.A. (2002). Self-reported emotional intelligence: Construct similarity and functional dissimilarity of higher-order processing in Iran and the United States. *International Journal of Psychology*, 37(5), 297-308. <https://doi.org/10.1080/00207590244000098>
- Hakimi, A, R., Khosropour, F., Khojasteh Chatroudi, S. (2021). Investigating the Relationship between Religious Attitude and Positivism and Life Expectancy in Patients Hospitalized in Kerman Hospitals in 2019: *The Mediating the Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 20(1), 23-36. <http://journal.rums.ac.ir/article-1-5739-fa.html> (in Persian)
- Hamidikian, P., Niknam, M., & Jahangir, P. (2021). Prediction of latent marital aggression and fear of intimacy based on self-compassion with the mediating role of guilt in married people. *Applied Family Therapy Journal*, 2(1), 74-85. <https://doi.org/10.61838/kman.ajt.2.1.4>
- Hasanzadeh, F., Namin, F., Peymani, J., Ranjbaripoor, T., Abolmaali Alhoseini, K. (2019). Predictive model of psychological well-being based on resilience considering the mediating role of perceived stress. *Journal of Psychological Science*, 18 (77), 569-578. <http://psychologicalscience.ir/article-1-446-fa.html> (in Persian)
- Hasim, M. J. M., Mustafa, H., & Hashim, N. H. (2023). Marital Communication during Conflict: A Study on Attachment Dimensions and Interaction Patterns. *Malaysian Journal of Communication*, 39(1), 53-72.
- Izadi, Z., Rezapour Mirsaleh, Y., Choubforoushzadeh, A. (2022). The Effectiveness of Forgiveness- Based Life Review Therapy on Increasing Women's Marital Satisfaction and Forgiveness in the Face of Their Husbands' Marital Infidelity. *The Islamic Journal of Women and the Family*, 10(26), 81-102. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25386190.1401.10.1.4.3> (in Persian)
- Jamshad, P., Davari. (2022). Predicting Covert Relational Aggression based on Personality Traits and Alexithymia of Married Women in Tehran. *Social Psychology Research*, 12 (48), 89-102. <https://doi.org/10.22034/spr.2023.366981.1787> (in Persian)
- Kaleta K., Jaśkiewicz, A. (2024). Forgiveness in Marriage: From Incidents to Marital Satisfaction. *Journal of Family Issues*, 45(7), 1211-1216. <https://doi.org/10.1177/0192513X231194294>
- Karimi, A., Ahmadi, S., Zahrakar, K. (2020). The Effectiveness of Marital Skills Training Based on the Gotman's Model in Covert Relational Aggression of Women. *Journal of Clinical Psychology*, 11(4) 13-21. <https://doi.org/10.22075/jcp.2020.17365.1640> (in Persian)
- Khazaei, S., Navabinejad, S., Farzad, V., Zahrakar, K. (2016) The Investigating of Psychometric properties of Covert Relational Aggression Scale. *Research in psychological health*, 10(2), 75-88. <http://rph.khu.ac.ir/article-1-2590-fa.html> (in Persian)
- Khosravi, J., moradi, O., Ahmadian, H., yoosefi, N. (2021). The Causal Model of Emotional Divorce Trend Based on Self-Differentiation through Marital Affliction Mediation, *Quarterly Journal of Women and Society*, 12(46), 172-159. <https://doi.org/10.30495/jzv.2021.24337.3168> (in Persian)
- Körner, R., Schütz, A., Fincham, F.D. (2022). How secure and preoccupied attachment relate to offence-specific forgiveness in couples. *Journal of Research in Personality*, 101, 1043-1048. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2022.104308>
- Lee, H., Yoon, H.G. (2023). Body change stress, sexual function, and marital intimacy in korean patients with breast cancer receiving adjuvant chemotherapy: A cross-sectional study. *Asia-Pacific Journal of Oncology Nursing*, 10(5), 1002-1008. <https://doi.org/10.1016/j.apjon.2023.100228>
- Li, Q., Guo, J., Chen, Z., Ju, X., Lan, J., Fang, X. (2024). Reciprocal associations between commitment, forgiveness, and different aspects of marital well-being among Chinese newlywed couples. *Family Process*, 63(2), 879-896. <https://doi.org/10.1016/j.apjon.2023.100228>
- Liu, L., Huang, R., Shang, Y., Zou, L., Wu, A.M.S. (2024). Self-efficacy as a mediator of neuroticism and perceived stress: Neural perspectives on healthy aging. *International*

- Journal of Clinical and Health Psychology*, 24(4), 1005-1009. <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2024.100521>
- Meng, R., Xu, J., Luo, Y., Mastrotheodoros, S., Jiang, C., Garofalo, C., Mazzeschi, C., Nielsen, T., Fong, D.Y.T., Dzierzewski, J.M., Ma, H., Spruyt, K., Bruni, O. (2025). Perceived stress mediates the longitudinal effect of sleep quality on internalizing symptoms. *Journal of Affective Disorders*, 373, 51-59. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.12.046>
- Mikaeili N, Ebadi M. Developing Structural Equations for Marital Relationship Distress Based on Facial Emotion Recognition: The Mediating Role of Relational Aggression in Infertile Women. Shefaye Khatam. *The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam*, 10(2), 22-32. <http://shefayekhatam.ir/article-1-2261-fa.html> (in Persian)
- Mikulincer, M., Shaver, P.R. (2016). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Press. [https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=5egODAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Mikulincer,+M.,+Shaver,+P.R.+\(2016\).+Attachment+in+adulthood:+Structure,+dynamics,+and+change.+Guilford+Press.&ots=IRRwbhROgs&sig=o2s92mtD13XskPZEeOKAOd6v_YQ#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=5egODAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Mikulincer,+M.,+Shaver,+P.R.+(2016).+Attachment+in+adulthood:+Structure,+dynamics,+and+change.+Guilford+Press.&ots=IRRwbhROgs&sig=o2s92mtD13XskPZEeOKAOd6v_YQ#v=onepage&q&f=false)
- Mojalaj Nezhad, N. (2022). Predicting Covert Communicative Aggression Based on Quality of Sexual Life and Attachment Behavior in Marital Relationships in Married Women. *The Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 7(55), 376-387. <https://ijndibs.com/article-1-739-fa.html> (in Persian)
- Momenpour, S., Saffarinia, M., Bazzazian, S., Vatankhah, H. (2022). The Role of Negative Spontaneous Thoughts and Dysfunctional Attitudes in Psychological Well-being Mediated by Perceived Stress in Women with Breast Cancer. *Iranian Journal of Nursing Research*. 17 (1), 19-30. <http://ijnr.ir/article-1-2558-fa.html> (in Persian)
- Nelson, D. A., & Carroll, J. S. (2006). *Couples relational aggression and victimization scale (CRAViS)*. Provo, UT: RELATE Institute.
- Panahifar, S., Mirderikvand, F., Mirsadeghi, M. (2022). The Comparison of the Effectiveness of Schema-Based Couple Therapy, Emotional Focused Couple Therapy and Acceptance Commitment Couple Therapy on Intimacy Functions of couples on the Brink of Divorce in Military Families. *Journal of Nurse and Physician Within War*, 9 (1), 68-8. <http://npwjw.ajaums.ac.ir/article-1-880-fa.html> (in Persian)
- Parkinson, R., Jong, S. T., & Hanson, S. (2024). Subtle or covert abuse within intimate partner relationships: A scoping review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 25 (5), 4090-4101. <https://doi.org/10.1177/15248380241268643>
- Pillsworth, E.G., Hahnel-Peeters, R.K., Barrett, H.C. (2023). The role of parent-offspring conflict in Shuar partner choice and marital practices. *Evolution and Human Behavior*, 44(6), 639-651. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2023.11.002>
- Pinto, I.V., Marinho, F., Malta, D.C. (2025). Risk of mortality by aggression: A retrospective cohort study in women with notification of interpersonal violence in Brazil. *Public Health*, 240, 12-17. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2024.12.024>
- Rehman, U., Yildirim, M., & Shah Nawaz, M.G. (2023). A longitudinal study of depression, anxiety, and stress among Indians during COVID-19 pandemic. *Psychology, Health & Medicine*, 28(1), 60-68. <https://doi.org/10.1080/13548506.2021.2023751>
- Rezaeifar, E., Sepahmansour, M., Kochakentazar, R., Kooshki, Sh. (2019). Developing Model of Marital Stability based on Personality Characteristics and Perceived Stress Mediating by problem Solving styles. *Student Sports & Health Open Researches e-journal*, 8(1), 83-106. <https://doi.org/10.30473/sc.2019.41673.2252> (in Persian)
- Rye, M.S., Loiacono, D.M., Folck, C.D., Olszewski, B.T., Heim, T.A., & Madia, B.P. (2001). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. *Current psychology*, 20, 260-277. <https://doi.org/10.1007/s12144-001-1011-6>
- Saadat, S., Asghari, F., Jazayeri, R. (2015). The relationship between academic self-efficacy with perceived stress, coping strategies and perceived social support among students of University of Guilan. *Iranian Journal of Medical Education*, 15(12), 67-78. <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3531-fa.html> (in Persian)
- Saadatazhar, H., Sobhi Gharamaleki, N., Zargham hajebi, M. (2022) Resilience Model Based on Personality Traits by the Mediating Role of Perceived Stress in the Military. *Journal of Police Medicine*, 11(1), 11-11. <http://jpmed.ir/article-1-946-fa.html> (in Persian)
- Sarno, E.L., Smith, M.S., & Newcomb, M.E. (2023). Minority stress and intimate partner aggression among male same sex couples. *Personal Relationships*, 30(3), 756-772. <https://doi.org/10.1111/pere.12482>
- Seyedi, M.S., Falah tafti, A., Sadeghi, M., Rezai, Kh. (2012). Role of Attachment Style and Marital Adaptation in Family Hardiness. *Journal of the Breeze of Health*, 2(1), 39-47. <https://doi.org/10.22059/japr.2019.258348.642852> (in Persian)
- Shi, Y., Whisman, M.A. (2023). Marital satisfaction as a potential moderator of the association between stress and depression. *Journal of Affective Disorders*, 327, 155-158. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.01.093>
- Shida, S., Vajd, S., Gholizadeh, S., & Kazemi, N. (2024). Prediction of love stories based on attachment styles and self-differentiation in university students. *Preventive Counseling*, 5(2), 121-138. <https://doi.org/10.22098/jpc.2024.13571.1186>
- Siadat, F., Koraei, A., Shahbazi, M., & Dasht Bozorgi, Z. (2023). Relationship between attachment behaviors and marital trust among nurses with the mediating role of covert aggression. *Journal of Client-Centered Nursing Care*, 9(1), 79-88. <http://dx.doi.org/10.32598/JCCNC.9.1.485.1>
- Skowron, E.A., & Friedlander, M.L. (1998). The differentiation of self and marital satisfaction in couples. *Journal of Marital and Family Therapy*, 24(1), 69-80.
- Wilson, S.J., Syed, S.U., Yang, I.S., Cole, S.W. (2024). A tale of two marital stressors: Comparing proinflammatory responses to partner distress and marital conflict. *Brain, Behavior, and Immunity*, 119, 898-907. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2024.05.003>